

UČEBNÉ OSNOVY

Názov predmetu	Hudobná výchova		
Počet hodín	33 h.	33 h.	
Ročník	1.	2.	Spolu
Štátny vzdelávací program	1	1	2
Školský vzdelávací program	-	-	0
SPOLU	1	1	2
Kód a názov odboru štúdia	79 02 5 gymnázium		
Stupeň vzdelania	Nižšie sekundárne vzdelanie ISCED 2		
Forma štúdia	denná		
Dĺžka štúdia	8 rokov		
Vyučovací jazyk	slovenský jazyk		

Charakteristika predmetu

Hudobná výchova je spoločenský, organizovaný, cieľavedomý proces hudobného rozvoja jedinca a je rozhodujúca pri odovzdaní a sprostredkovaní hudby novým generáciám, pričom zohráva dôležitú úlohu aj ako jedna z foriem realizácie tvorivosti každého človeka. Spoločná úloha predmetov vo vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra je sprostredkovať žiakom národné a svetové kultúrne dedičstvo a takto zvýšiť všeobecnú vzdelanosť národa.

Hudobná výchova na základnej škole pokrýva celú populáciu, preto jej kvalita je mimoriadne dôležitá a chápeme ju aj ako výchovu človeka. Dôraz sa kladie na výchovu hudbou s rešpektovaním výchovy k hudbe. Hudobné prejavy a počúvanie hodnotnej hudby znamená nenahraditeľný prostriedok formovania osobnosti najmä vo sfére jej emocionalizácie. Hudobná výchova umožňuje žiakovi tvorivo si osvojiť hudbu a spoznávať hudobné umenie v kontexte s inými druhmi umenia.

Základnými prostriedkami hudobno-výchovnej práce sú rozmanité hudobné činnosti, ktoré podporujú celkovú hudobnosť žiakov, ich záujem o hudbu, rozvíjanie ich individuálnych schopností, emocionálnej inteligencie, tvorivého myslenia s využitím špecifík národnej, regionálnej a svetovej hudobnej kultúry. Formuje estetický, citový a morálny základ osobnosti žiakov s dôrazom na sebauvedomovanie, sebavýchovu a sebareflexiu, porozumenie a solidaritu pre ochranu prírody, kultúrnych hodnôt Slovenska a vlastného regiónu, toleranciu k iným kultúram a národom.

V intenciách tvorivo – humánnej výchovy a vzdelávania je hlavným zámerom hudobnej výchovy optimálne formovanie osobnosti a efektívne rozvíjanie hudobnosti žiaka tak, aby si aj prostredníctvom komunikácie s hudbou vytvoril svoj progresívny a kreatívny spôsob bytia pre život v 21. storočí.

Hudobná výchova vytvára predpoklady na poskytovanie zážitkov, radosti, pozitívnych životných podnetov tak, aby sa hudba stala súčasťou života žiakov. Robí tak prostredníctvom tradičných hudobných činností (vokálno-intonačné, inštrumentálne, hudobno-pohybové, /reprodukčné a produkčné/, perцепčné činnosti) rozšírených o hudobno-dramatické činnosti. Hudobno-dramatické činnosti chápeme ako integráciu hudobných činností so slovnými, výtvarnými a pohybovými prejavmi, a to prostredníctvom hier, experimentovania, tvorivej dramatiky na báze zážitkového učenia. Pri týchto činnostiach žiaci využívajú skúsenosti, vedomosti a zručnosti z iných vyučovacích predmetov, ako aj skúsenosti z riešenia z rôznych problémov detského života. V tejto súvislosti pôjde predovšetkým o zážitky z hudby, o participáciu na jej vzniku v podmienkach pre žiaka najprirodzenejších – pri dramatickej hre.

Hudobno-výchovný proces musí zásadne vychádzať z hudby a smerovať opäť k nej, hudba má byť prameňom zážitkov i vedomostí.

Ciele predmetu

Cieľom vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra je pochopenie vlastnej kultúry a zmysel pre identitu, ktorá je základom rešpektovania rozmanitosti kultúrneho vyjadrovania.

Kognitívne ciele

– získať poznatky, vedomosti a zručnosti v procese komunikácie s hudbou. – na základe získaných vedomostí o hudbe, hudobných skúseností a hudobných zručností nadobudnúť schopnosť získané vedomosti a zručnosti uplatňovať pri aktívnom vnímaní a obsahovom prístupovaní

umeleckých diel a pri elementárnej tvorivosti, – spoznať najvýznamnejších slovenských a svetových hudobných skladateľov jednotlivých slohových období a ich vybrané diela, – uvedomiť si svoju národnú identitu, a to na základe osvojenia si umeleckej výpovede hudobných diel (slovenské ľudové a národné piesne, významné diela slovenskej umeleckej hudby) v kontexte s európskou hudobnou kultúrou, získať úctu k svojej kultúre, – prostredníctvom hudobných činností získať schopnosť vyjadrovať svoje emócie, vzťahy a postoje, teda komunikovať umeleckými prostriedkami, – nadobudnúť schopnosť otvorene prijímať, hodnotiť a vážiť si hudobné diela a hudobné prejavy vlastného národa, iných národov a etníc, – v kontexte s hudbou dokázať analyzovať, porovnávať a syntetizovať poznatky a podnety z iných predmetov (dejepis, etika, výtvarná, literárna výchova, zemepis, cudzí jazyk).

Socioafektívne ciele

– prostredníctvom precítienia a pochopenia hudobného diela dokázať prekonať svoj egocentrizmus, vedieť sa preladiť na komunikačný a ideový kód iného človeka (autora), pochopiť jeho citový a myšlienkový svet s určitou mierou stotožnenia sa. Uvedomené počúvanie hudby môže – a to úplne nenásilne – vychovávať k empatii. Tieto etické momenty vnímania hudby smerujú k socializácii a tu tkvie jedna z príčin opodstatnenosti hudobnej výchovy v systéme humanisticko-tvorivej edukácie), – na základe vnímania a prežívania hudobných skladieb (od ľudových piesní po rozsiahlejšie umelecké diela) slovne, výtvarne a pohybom vyjadriť svoje estetické zážitky, – dokázať bez predsudkov pristupovať k vnímaniu a rozširovaniu umeleckých hodnôt rôznych kultúr, – vedieť prežívať výnimočnosť významných umeleckých osobností a hľadať v ich tvorivých osudoch inšpiráciu pre vlastný život. Rešpektovať estetické a etické hodnoty obsiahnuté v hudbe, – schopnosť spolupracovať (pri kolektívnych hudobných činnostiach a najmä pri hudobno-dramatických činnostiach), mať zodpovednosť za plánovanie a realizáciu spoločnej a vlastnej práce, – vedieť oceniť silu hudby a uvedomiť si jej miesto v zmysluplnom využívaní voľného času.

Psychomotorické ciele

- dokázať správne realizovať hudobné prejavy (vokálne, inštrumentálne, pohybové) a integrovať ich pri realizácii hudobno-dramatických činností, - v intonačnej a sluchovej výchove získané zručnosti vedieť využiť pri svojich hudobných činnostiach, - na primeranej úrovni dokázať využiť nadobudnuté zručnosti pri vyjadrení svojich myšlienok, pocitov a postojov, a tak prostredníctvom hudby komunikovať s okolitým svetom.

Prehľad výchovných a vzdelávacích stratégií

- tímová práca
- návšteva hudobných podujatí
- ústne a písomné prezentácie (projekty, referáty, riadená diskusia)
- individuálny hudobný prejav – hra na vybranom hudobnom nástroji a spev
- riadené objavovanie hudby
- improvizácia
- práca s printovými a elektronickými médiami
- tvorivé písanie – zhudobnenie krátkej básne
- hľadanie a spracovanie informácií

• Vokálne činnosti

Obsahom vokálnych činností je upevňovanie a rozširovanie vedomostí a zručností v práci s hlasom v nadväznosti na predchádzajúce ročníky, v kultivácii speváckeho a hovoreného prejavu prostredníctvom uplatňovania a upevňovania správnych speváckych návykov. Obsah - rozširovanie hlasového rozsahu, hlasová hygiena (zvládnutie mutácie), správne spevácke návyky, artikulácia, spievanie jednohlasných a viachlasných piesní, - intonácia durových a molových motívov, melodických obmien, - elementárne vokálne tvorenie: melodická otázka – odpoveď, melodizácia textu, mien, predvetie – závetie, riekaniek, tvorivé hudobné hry, - sluchové rozlišovanie durových a molových súzvukov a melódií, hudobné metrum, rytmus – spev v 2/4, 3/4, 4/4 takte, 2+3 a pod., - orientácia v grafickom zázname jednoduchej melódie, určovanie metra, tempa, dynamiky. Zručnosti a vedomosti – štandard - žiak spieva na základe svojich dispozícií intonačne čisto, rytmicky presne so zodpovedajúcim výrazom jednohlasné, dvojhlasné, prípadne trojhlasné piesne ľudové aj umelé, v durových, molových a modálnych tóninách, pritom využíva získané spevácke, intonačné a sluchové návyky a zručnosti, - orientuje sa v grafickom zázname piesní a skladieb rôznych štýlov a žánrov, - dokáže posúdiť kvalitu vokálneho prejavu druhých, - pozná slovenské folklórne oblasti a ich typické piesne, tance, kroje, slovenské zvykoslovie, spoločenské funkcie piesní.

• Inštrumentálne činnosti

Obsahom inštrumentálnych činností je hra a tvorba sprievodov na detských hudobných nástrojoch a ich využívanie počas hudobnej reprodukcie i produkcie, tvorba sprievodu pre hudobno-dramatické prejavy. Obsah - hra na hudobných nástrojoch, nástrojová reprodukcia rôznych melódií (motívov, tém, piesní, jednoduchých skladieb), improvizácia pri vyjadrovaní pocitov, nálad a javov aj v hudobno-dramatických prejavoch, - hra a tvorba sprievodov na detských hudobných nástrojoch, prípadne keyboardu, počítača, - pochopenie farby a možnosti detských hudobných nástrojov. Zručnosti a vedomosti – štandard - žiak reprodukuje na základe svojich individuálnych schopností a zručností rôzne motívy, témy i časti skladieb, - vytváranie inštrumentálnych sprievodov k piesňam, rešpektujúc ich charakter, jednoduchou improvizáciou na detských hudobných nástrojoch „podporiť“ charakter, zmeny nálad, zvýrazniť dôležité hudobné myšlienky reprodukovanej hudby.

• **Hudobno-pohybové činnosti**

Obsahom hudobno-pohybových činností je reagovanie na hudbu a stvárňovanie hudby pomocou pohybu, tanca, gesta, improvizácia a pantomimické vyjadrenie. Obsah - používanie taktovacích gest, - pohybové vyjadrenie charakteru piesne a vyjadrenie hudobného výrazu a nálady, hudobnej skladby – improvizácia, pantomíma, hra na tele, tanečné kroky, - pohybový sprievod znejúcej hudby – taktovanie, tanečné kroky, vlastné pohybové stvárnenie, - pohybové reagovanie na zmeny počas znejúcej hudby – tvarové, tempové, dynamické, harmonické. Zručnosti a vedomosti – štandard - reakcia pohybom na znejúcu hudbu, na vyjadrenie metra, tempa, dynamiky, pohybu a obrysu melódie v súlade s charakterom piesne alebo skladby, - rytmizácia, taktovanie, - realizácia hudobno-pohybových hier so spevom, vyjadrenie hudby tancom, na základe svojich individuálnych schopností a zručností vytváranie pohybových improvizácií a kreácií, - pohybové stvárnenie jednoduchých choreografií tancov, žiak rozpoznáva niektoré tance rôznych štýlových období a žánrov, dokáže využívať vhodné hudobno-pohybové prvky v počúvaných skladbách a predviesť jednoduché pohybové stvárnenie hudby.

• **Percepčné činnosti**

Obsahom percepčných činností je aktívne vnímanie a prežívanie hudby, počas ktorej žiak poznáva hudbu vo všetkých jej žánrových, štýlových a funkčných podobách, dokáže zadeliť dielo do obdobia, hudbu analyzovať a charakterizovať.

Obsah - orientácia v hudobnom priestore a elementárna analýza hudobnej skladby prostredníctvom dominujúcich hudobno-vyjadrovacích prostriedkov, ich význam pre pochopenie hudobného diela, funkcia hudby vzhľadom k životu jedinca a spoločnosti, kultúrnym tradíciám a zvykom, - hudobné dielo a jeho autor, - sluchové rozlišovanie jednotlivých hudobných žánrov na základe ich charakteristických znakov, - využitie vhodných miest v skladbách na spoluúčasť so spevom, inštrumentálnou hrou, pohybom, recitovaným slovom a pod., - verbálne vyjadrenie svojho názoru a zážitku z počúvanej hudby. Zručnosti a vedomosti - štandard - žiak sa orientuje v znejúcej hudbe, na základe

použitých výrazových prostriedkov hudby, ktoré vníma, chápe ich funkciu a komunikačné schopnosti hudby, - dokáže zaradiť, charakterizovať počúvanú skladbu vokálnu alebo inštrumentálnu z hľadiska slohového obdobia a žánru, postrehnúť výrazné hudobné myšlienky, ich variácie, napätie a uvoľnenie hudby, - dokáže verbalizovať svoj názor, hudobný zážitok, predstavy od konkrétnych k abstrakcii princípov, všeobecným zákonitostiam a ich materializácii hudobnými prostriedkami, - verbalizuje hudobný zážitok, svoj názor, pri vzájomnej konfrontácii stanovísk vedie dialóg, dokáže hodnotiť a porovnávať počúvané skladby, - pozná mená najvýznamnejších slovenských a svetových hudobných skladateľov a ich najznámejšie diela

• **Hudobno-dramatické činnosti**

Obsahom hudobno-dramatických činností je využitie všetkých činností, zručností a vedomostí na budovaní a predvedení dramatického príbehu. Zapojené sú aj získané skúsenosti a vedomosti z ostatných esteticko-výchovných predmetov: výtvarná výchova, literárna výchova – dramatizácia, etická, tanečná zložka pohybovej výchovy. Zručnosti a vedomosti - štandard - integrácia a komplexné využitie vokálnych, hudobno-pohybových, inštrumentálnych, percepčných činností spojených v dramatickom príbehu (hudobnej rozprávky, hudobného príbehu, hudobného divadla, hudobnej dielne a pod.) v javiskovom predvedení. - žiak získava schopnosť empatického a asertívneho správania sa.

Učebné zdroje

Langsteinová, Felix : Hudobná výchova pre 6.ročník

Langsteinová, Felix : Hudobná výchova pre 7.ročník

<http://evanet.wbl.sk/Hudobna-vychova-s-pocitacom.html>

<http://www.infovek.sk/predmety/hudvych/>

<http://www.infovek.sk/predmety/hudvych/fekova/index.htm>

<http://www.hudebnivychova.cz/>

Hodnotenie a klasifikácia žiakov z hudobnej výchovy

Hodnotenie v predmete hudobná výchova prebieha podľa stupňa klasifikácie známkami :

výborný – 1

chválitebný – 2

dobrý – 3

dostatočný – 4

nedostatočný – 5

Do celkového hodnotenia sa premieta zvládnutie obsahu predmetu, aktívna práca na hodine, individuálny umelecký prejav, zapájanie sa do mimoškolských aktivít, príprava prezentácií atď.

1.ročník

Tematický celok	Časová dotácia	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard/ edukačný výstup	Prierezové témy
Hudba v minulosti a súčasnosť	18 hodín	Význam hudby v živote človeka Hudba a ja Starovek Ako v stredoveku Stredovek Notová osnova Učíme sa čítať noty... Renesancia Predĺženie témy	Žiak vie : <ul style="list-style-type: none"> - Vysvetliť význam hudby - Pojmy – starovek, stredovek - Notová osnova, husľový kľúč, nota, typy nôt - Renesancia	Žiak : <ul style="list-style-type: none"> - Vie prezentovať hudbu, ktorá sa mu páči a vie vysvetliť ako ho ovplyvnila - Vie čítať noty, určiť dobu taktu, vytlieskať takt,	Príprava a prezentácia projektu

Prostredníctvom hudby poznávame kultúru rôznych národov	15 hodín	Barok Predĺženie témy Klasicizmus Predĺženie témy Romantizmus Predĺženie témy Impresionizmus Predĺženie témy Opakovanie – čo ma najviac oslovilo, aké obdobie hudby bolo pre mňa zaujímavé a prečo?	<ul style="list-style-type: none"> - Barok - Klasicizmus 	zaspievať stupnicu	Mediálna výchova
		Rakúsko Nemecko Predĺženie témy Francúzsko Taliansko Anglicko Rusko, Ukrajina, Bielorusko Predĺženie témy Okolo Stredozemného mora Amerika Predĺženie témy Latinská Amerika Predĺženie témy Japonsko Opakovanie	<ul style="list-style-type: none"> - Hudba spája národy – hudba nepozná hranice - Priradenie štýlov k hudobným ukážkam 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie pripraviť a odprezentovať učebnú látku, ktorá žiaka najviac zaujala - Na základe ukážok piesní vie charakterizovať hudbu jednotlivých národov - Vie pripraviť a odprezentovať svoj projekt 	Multikultúrna výchova

2.ročník

Tematický celok	Časová dotácia	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard/ edukačný výstup	Prierezové témy
Moderná hudba – hudba 20. a 21. Storočia	10 hodín	Aká hudba sa mi páči? Prečo je hudba dôležitá pre človeka, ako ovplyvňuje život človeka Každý hudobný štýl je niečím zaujímavý Od klasicizmu k neoklasicizmu Predĺženie témy Neofoklorizmus Predĺženie témy Od gregoriánskeho chorálu k súčasnej duchovnej hudbe Predĺženie témy PEL-MEL hudby 20.storočia Predĺženie témy	Žiak vie : - Vysvetliť význam hudby - Atraktívnosť jednotlivých hudobných štýlov - Pojmy – klasicizmus a neoklasicizmus - Návrat ku koreňom - Duchovná hudba	Žiak : - Vie prezentovať hudbu, ktorá sa mu páči a vie vysvetliť ako ho ovplyvnila - Pozná slovenské piesne a vie niektoré aj zaspievať - Pozná význam duchovnej hudby – pre veriaceho človeka – pre neveriaceho človeka - Priradiť interpretov a skladateľov k jednotlivým ukážkam	Príprava a prezentácia projektu Osobnostný a sociálny rozvoj
Moderná slovenská hudba	23 hodín	Moderná slovenská hudba Predstavitelia Praktické ukážky Pestrá paleta populárnej hudby Džez na ceste do sveta Predĺženie témy	- Moderná slovenská hudba a jej predstavitelia - Džez		

	<p>Šansón a folk Predĺženie témy Prieniky hudobných štýlov Predĺženie témy Prekračovanie hraníc Divadlo, ktoré hrá, spieva a tancuje Predĺženie témy Rock and Roll Predĺženie témy Prieniky hudobných štýlov Predĺženie témy Od folku k world music Predĺženie témy Dobrá noc – inak a naposlady Predĺženie témy Opakovanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Šansón a folk - Moderná hudba – prieniky a prekračovanie hraníc - Rock and Roll - Priradenie štýlov k hudobným ukážkam 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie charakterizovať na základe ukážky základné znaky džezu, šansónu a folku - On-line cvičenia - Práca s internetom 	<p>Multikultúrna výchova</p> <p>Mediálna výchova</p> <p>Multikultúrna výchova</p>
--	--	---	---	---